

Toegangsticket

Armoedebestrijdend werken. Mensen terug goesting doen krijgen om iets voor hun wijk te doen. Of om hun buurvrouw te leren kennen en samen met haar iets zinvols te verwezenlijken. Over alle leeftijden, origines en sociale statuten heen. Ondanks haar korte bestaan, blijkt de complementaire munt Torekes een ongeziene dynamiek op gang te brengen in de wijk Rabot.

Niet alleen doordat mensen meer doen voor hun wijk en voor elkaar. Het project daagt ook uit om sociale waardering ruimer te zien dan wat mensen presteren in het normale arbeidscircuit. Dat stukje economie, waar het huidige activeringsbeleid zo sterk de nadruk op legt. Is betaalde arbeid het enige toegangsticket om er opnieuw bij te horen? Met Torekes hoor je er ook bij. Want complementair betekent niet doen alsof. Het is geen wijkmonopolyspel. Het gaat bij Torekes om echt geld, waarvoor je werkt en waarmee je ook echte dingen kan kopen.

Toegangstickets voor sociale grondrechten, daar gaat het om bij de actie "Ieders Stem telt" in de middenkatern. Met deze actie wil Samenlevingsopbouw in heel Vlaanderen inventariseren waar het hapert, waar de deuren gesloten blijven voor zwakke groepen. Dit met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2012. Dat wij hierbij zelf een stem aan onze doelgroepen geven, spreekt voor zich. Verder laten wij ook twee bevoorrechte getuigen aan het woord over het Gentse beleid de voorbije jaren.

Met de actie 2012 willen wij de belangen van onze doelgroepen op de politieke agenda krijgen. Want, zoals ervaringsdeskundige Rudy Roelandt het verwoordt "wij worden niet betaald om lief te zijn". "Ervaringsdeskundige" is relatief nieuw als beroepsgroep. Een ervaringsdeskundige heeft het toegangsticket tot een menselijke ruimte waar anderen tegen een muur botsen. De functie omvat dan ook veel meer dan mensen 'begrijpen' omdat je het zelf allemaal hebt meegemaakt. Het gaat veeleer over het professioneel inzetten van je eigen ervaringen, een omschrijving waarbij elk woord even belangrijk is.

Het artikel "leefbare wijken" beschrijft hoe Samenlevingsopbouw gedijt binnen een veranderende context. De overheid neemt bij stadsontwikkeling de regie van het gebeuren op zich. Samenlevingsopbouw ontwikkelt praktijken waarbij ook kwetsbare groepen toegang krijgen tot de onderhandelingstafels waar de beslissingen genomen worden. Een laatste ticket op weg naar resultaat.

Hoe voor hem een toegang geopend werd naar armoede beschrijft ten slotte Lieven Scheire in zijn column. Vanuit zijn zelfomschrijving als kasplantje en gelukzak vraagt hij zich af in hoeverre politici echt beseffen wat het is om "arm" te zijn. Misschien is de actie 2012 een stap in de goede richting. Wait and see.

Tekst: Wouter Van Thillo en Tom Dutry
Foto's: Gülcan Sari en Wouter Van Thillo

Samenlevingsopbouw Gent heeft in het verleden (2000-2008) twee buurtontwikkelingsdiensten opgestart, uitgebouwd en succesvol verzelfstandigd. Enerzijds Buurtdiensten Gent Noord vzw, die wijkrestaurant 't Oud Postje en Buurtsportzaal Sluizeken beheert, en anderzijds Wijkresto & Co vzw, die in Nieuw Gent een wijkrestaurant uitbaat. Naast deze buurtdiensten schakelden we via de Lokale Diensten Economie (LDE) ook een buurtgroenwerker in voor het beheer en onderhoud van het Banierpark. Mooi werk, maar om te wegen op het lokaal of Vlaams beleid betreffende arbeid waren we een veel te kleine actor. Nochtans bleven er genoeg elementen te onderzoeken en exploreren: de combinatie 'zorg' en 'economie', de toegankelijkheid tot arbeid, het ontwikkelen van an-

Torekes, de munt van de wijk Rabot-Blaisantvest

Torekes is de klinkende naam van de alternatieve munt van de wijk Rabot-Blaisantvest. De munt kwam in omloop in oktober 2010 in samenwerking met Netwerk Vlaanderen.

dere vormen van betaalde arbeid, het onderzoeken van de relatie tussen arbeid, vrijwilligerswerk en armoedebestrijding.

Vanuit deze vaststelling hebben we ervoor gekozen om in het huidige meerjarenplan het thema arbeid niet meer op te nemen als een apart programma. Wel wilden we verder experimenteren met 'betaalde of niet betaalde inzet' in combinatie met het verhogen van de 'leefbaarheid' in de buurten. Daarbij kwam de klemtoon te liggen op het uitwerken van innovatieve projecten op wijkniveau. Niet het creëren van een aantal duurzame jobs was daarbij het uitgangspunt, maar veel eerder een samengaan van armoedebestrijding en het werken aan zinvolle (vrijwillige of betaalde) inzet. Een mooi voorbeeld hiervan is het project de complementaire munt.

Torekes, een complementaire munt

Er bestaan verschillende soorten alternatieve betaalmiddelen. Jetons die je op concerten kan gebruiken om drank te betalen zijn er de meest eenvoudige vorm van. LETS (Local Exchange and Trading System) is een ander soort alternatief betaalmiddel. Mensen krijgen een krediet na het uitvoeren van een dienst bij een andere persoon. Dat krediet kan dan gebruikt worden als ze zelf beroep doen op een andere dienst. In een LETS-systeem ruilen diensten en/of materialen via

de lokale LETS-eenheid. Complementaire muntsystemen zoals de Torekes zijn compatibel aan de gewone euromunt. Momenteel zijn tien Torekes één euro waard. Torekes kunnen eveneens uitgewisseld worden tussen personen onderling. Het grote verschil met LETS is dat enkel het Torekes-loket de Torekes in omloop kan brengen. Torekes kunnen niet gekocht worden. Je kunt ze alleen verdienen door je in te zetten voor de wijk. De verdiende Torekes kunnen uitsluitend omgeruild worden bij winkels in de wijk voor groenten, kleren,

fietsherstellingen, enz. Torekes kunnen ook omgeruild worden bij het Torekes-loket voor een ticket van De Lijn, een cd, een was-jeton enz. De Torekes situeren zich binnen het juridisch kader van vrijwilligerswerk en vrijwilligersvergoedingen, maar het project betreft bewoners op een heel eigen specifieke manier op de wijk.

Torekes, een munt van de wijk

De Torekes zijn niet zomaar een alternatief betaalmiddel. Via de Torekes biedt Samenlevingsopbouw Gent de wijkorganisaties de mogelijkheid om op een erg laagdrempelige manier diverse mensen uit de wijk te betrekken bij hun werking. Het is een middel dat wijkorganisaties kan helpen bij het bereiken van hun doelen.

Torekes in cijfers

- aantal uitgereikte torekes: 45.599T
- goed voor 1.650 uur aan vrijwilligerswerk
- 298 unieke personen hebben torekes ontvangen
- je kan via 9 organisaties torekes verdienen
- er zijn 18 omruilpunten in de wijk
- er zijn 21.855T omgeruild in winkels (2.185,5€)
- er zijn 2.250T omgeruild voor 45 cinema tickets
- er zijn 390T omgeruild voor 39 langeafstand Lijn tickets.

►►► Door de Torekes te gebruiken willen wij mensen motiveren om zich in te zetten voor de wijk. Door deze inzet breiden ze hun eigen netwerk uit. Ze worden aangemoedigd om mee te denken over de toekomst van

hun wijk. Door het aanbieden van laagdrempelige activiteiten vinden ze (opnieuw) aansluiting met het leven in de wijk. Spontaan ontstaat een vorm van sociale controle doordat mensen elkaar aanspreken op (wan)gedrag.

Torekes, een verdienstelijke munt

De mogelijkheid tot het doen van aankopen bij de Sociale Kruidenier in de Pannestraat of andere winkels met een focus op gezondheid of milieuvriendelijkheid, heeft tegelijk een effect op het bestrijden van armoede. Activiteiten die het groen in de wijk bevorderen, zoals het aanleggen van geveltuinen of regenwaterrecuperatie, hebben tegelijkertijd een heel sterke socialiserende en activerende functie. Er wordt tijd genomen om moeilijk bereikbare groepen, bijvoorbeeld allochtonen, mensen in armoede, nieuwkomers, ouderen, te betrekken. De wijk-kookploegen, de volkstuintjes, de wijkwerkdagen en de netheidsacties kennen een groot succes, net zoals het beheer van de buurt. Ook De Lijn en de kleinere

cinema's van Gent zijn in het Torekesproject gestapt.

Het Torekes-project is een proefproject. Samenlevingsopbouw Gent, de bewoners, de buurtorganisaties en de stad Gent zijn nog volop op zoek naar de juiste evenwichten. Na het eerste proefjaar kunnen we al met zekerheid zeggen dat een complementaire munt als de Torekes zaken in beweging kan brengen. Het is dan ook onze bedoeling deze bewegingen in de toekomst nog meer kracht te geven.

Wil je meer informatie, of heeft dit artikel je geïnspireerd tot actie (als individu of organisatie)? Bekijk dan onze website:

www.torekes.be of spring eens binnen in het Torekes-loket: Wondelgemstraat 73 a, 9000 Gent.

“Met een complementaire munt kun je sociale en ecologische activiteiten belonen die met het huidige monetaire systeem niet interessant zijn. De staat zou radicaal kunnen zeggen: je betaalt 1000 € minder conventionele belastingen, maar betaalt een bedrag in de alternatieve munt, die bijvoorbeeld te verdienen valt door je in te spannen voor een beter milieu of door een aantal uren gemeenschapsdienst. Op die manier krijg je pas echt een gedragsverandering. De complementaire munt wordt zo letterlijk sociaal kapitaal.”

BERNARD LIETAER, MONETAIR ARCHITECT, MEER DAN VEERTIG JAAR ACTIVIST IN DE INTERNATIONALE FINANCIËLE KRINGEN EN OOIET BETROKKEN BIJ DE INVOERING VAN DE EURO, TIJDENS INTERVIEW IN JOBAT 15/10/2011